

Д. О. Брехунова, здобувачка вищої освіти

О. Ю. Акименко, канд. екон. наук, доцент, доцент кафедри бухгалтерського обліку, оподаткування та аудиту

Національний університет «Чернігівська політехніка», м. Чернігів, Україна

ОСОБЛИВОСТІ ОПОДАТКУВАННЯ СУБ'ЄКТІВ МАЛОГО ПІДПРИЄМНИЦТВА З УРАХУВАННЯМ ЗАКОРДОННОГО ДОСВІДУ

Ключові слова: суб'єкт малого підприємництва, спрощена система оподаткування, платники податку, податки.

В умовах розвитку ринкових відносин малий бізнес є найбільш впливовим компонентом економіки України. Він є джерелом уніфікації монополізму, розвитку конкуренції, поживлення інвестиційного клімату, активізації науково-технічного прогресу, а також стабільного забезпечення ринку товарами та послугами і, як наслідок, зростання споживчого попиту. Водночас кількість підприємств малого бізнесу щороку зростає (21 461 од. у 2017 році, 22 567 од. у 2018 році та 23 750 од. у 2019 році) [1], що забезпечує стрімкий приріст додаткових робочих місць та наповнення бюджетів різних рівнів. Малий бізнес є основою ефективного функціонування середнього та великого підприємництва. В умовах адаптації бухгалтерського та податкового законодавства до європейських стандартів, особливості оподаткування суб'єктів малого підприємництва набувають значної актуальності та суттєвим чином впливають на процес ведення бухгалтерського обліку та його організації [2].

Питання оподаткування малого бізнесу досліджували такі вітчизняні науковці, як В. Бобиль, О. Топоркова [3], Т. Голобородько [4], О. Деренько [5], В. Черкашин, В. Дубровський [6], В. Василевський, О. Поліщук [7], О. Ніколюк, Б. Нечипоренко [8]. Так, О. Ніколюк та Б. Нечипоренко [9] ґрунтовно розглянули плюси і мінуси спрощеної системи оподаткування України. В. Черкашин та В. Дубровський провели аналітичну роботу щодо досвіду різних країн у сфері оподаткування малого бізнесу, а В. Бобиль та О. Топоркова розглянули організаційні аспекти основних положень системи оподаткування малого підприємництва [3; 6].

В Україні суб'єкт малого підприємництва (фізична чи юридична особа) може обрати загальну або спрощену систему оподаткування. Використання загальної системи передбачає сплату таких податків (рис. 1).

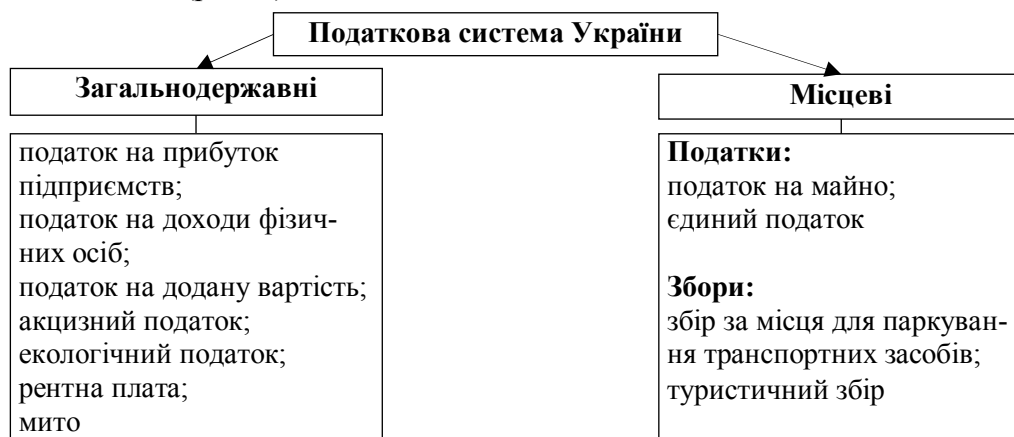

Рис. 1. Податкова система України [9]

Поряд з цим, з метою зменшення податкового тиску та спрощення ведення бухгалтерського, податкового обліку Податковим кодексом України встановлена можливість використання спрощеної системи, якою передбачено заміну сплати окремих податків і зборів сплатою єдиного податку. Таким чином, залежно від організаційно-правової форми діяльності, обсягів доходу, кількості найманих працівників, сфери діяльності та способів розрахунку, суб'єкт малого бізнесу може обрати першу, другу чи третю групу єдиного податку. Для платників податку першої групи ставка єдиного податку встановлюється в розмірі не більше ніж 10 % від прожиткового мінімуму, для другої групи – не більше ніж 20 % мінімальної за-

робітної плати, а для третьої групи відповідно – 3 % з доходу, що стосується платників, та 5 % доходу для неплатників податку на додану вартість [3]. Зазначимо, що важливим нововведенням є законодавче закріплення Законом «Про внесення змін до Податкового кодексу України щодо вдосконалення адміністрування податків, усунення технічних та логічних неузгодженостей у податковому законодавстві» видів платників податку на доходи нерезидентів з 23.05.2020. Тобто фізичні та юридичні особи, які є платниками єдиного податку і ведуть діяльність, пов'язану зі сплатою доходів нерезидентам, будуть автоматично вважатися платниками податку на прибуток [10].

Для модернізації існуючих принципів оподаткування малого бізнесу необхідним є детальний аналіз і дослідження закордонного досвіду.

Наприклад, податкова політика Франції у сфері малого бізнесу є схожою з українською. Так, французький спрощений податковий режим залежить від обороту і сфери діяльності малого підприємства. Однак хоча всі підприємства малого бізнесу є платниками податку на додану вартість, але є можливість його сплати раз на квартал, що дозволяє використовувати вивільнені кошти для подальших інвестицій, закупівлі обладнання тощо. Система оподаткування малого бізнесу Великобританії передбачає спрощені вимоги до фінансової звітності та пільги, пов'язані із високотехнологічною діяльністю. Водночас існують пом'якшення і у сфері сплати податку на прибуток, зокрема при звичайній ставці розміром у 35 % підприємства малого бізнесу сплачують податок за ставкою 27 %. Також суб'єкти малого бізнесу Великобританії звільняються від сплати податку на інвестиції. У США, на відміну від Великобританії, податок на прибуток сплачується суб'єктами підприємницької діяльності за шкалою: до 50 тис. дол. – 15 %; від 50 тис. дол. до 75 тис. дол. – 25 %; від 75 тис. дол. до 10 млн дол. – 34 %; понад 10 млн дол. – 35 % [4]. У Польщі використовується прогресивна система оподаткування малого бізнесу, яка може бути прикладом для України. Так, у цій країні новостворені підприємства та підприємства, що поновлюють свою діяльність у сфері малого бізнесу звільняються від сплати соціального страхування на 6 місяців. Пільги стосуються не лише підприємців, але й інвесторів, які залежно від сфери інвестицій, безробіття в регіоні тощо, звільняються від сплати податку на прибуток і податку на додану вартість на тривалий час [11].

Отже, жодна податкова система окремої країни не може бути універсальною, тому щоб вдосконалити власну, треба обрати найбільш оптимальні та сучасні положення закордонних систем оподаткування малого бізнесу та адаптувати їх до українських економічних реалій.

Стимулювання малого бізнесу як гнучкого, мобільного компонента економіки, створення сприятливих умов для його розвитку через спрощене оподаткування є головним завданням державної податкової політики.

Список використаних джерел: 1. Кількість підприємств за видами економічної діяльності з розподілом на великі, середні, малі та мікропідприємства. URL: <http://kh.ukrstat.gov.ua/index.php/kilkist-pidpriemstv-za-ikh-rozmiramy-za-vydamy-ekonomichnoi-diialnosti>. 2. Акименко О. Ю., Жолобецька М. Б. Актуалізація синергетичного підходу в дослідженні організації бухгалтерського обліку. *Вісник Одеського національного університету. Серія «Економіка»*. 2018. Т. 23. Вип. 1 (66). С. 152-156. 3. Бобиль В. В., Топоркова О. А. Оподаткування малого бізнесу: нормативно-організаційний аспект. *Review of Transport Economics and Management*. 2019. Вип. 1(17). С. 35-47. URL: <http://eadnurt.diit.edu.ua/handle/123456789/11523>. 4. Голобородько Т. В. Облік та оподаткування суб'єктів малого бізнесу у зарубіжних країнах в умовах застосування міжнародних стандартів фінансової звітності. *Причорноморські економічні студії*. 2016. Вип. 12(2). С. 149-154. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/bses_2016_12%282%29_29. 5. Деренько О. А. Міжнародний досвід державного регулювання та підтримки малого підприємництва. *Бізнес Інформ*. 2012. № 5. С. 95-97. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/binf_2012_5_27. 6. Черкашин В., Дубровський В. Щодо оцінки досвіду різних країн у питаннях оподаткування мікро та малого бізнесу. Аналітична робота. Київ, 2019. 43 с. 7. Поліщук О. В., Василевський В. О. Оподаткування малого бізнесу у провідних країнах світу. *Науковий вісник Херсонського державного університету*. 2014. Вип. 7(1). С. 133-136. 8. Ніколюк О. В., Нечипоренко Б. А. Особливості оподаткування малого бізнесу у контексті євроінтеграції. *Наукові записки Інституту законодавства Верховної Ради України*. 2017. № 5. С. 90-95. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Nzizvru_2017_5_15. 9. Податковий кодекс України від 02.12.2010 № 2755-VI. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2755-17>. 10. Онищенко В. П. Податок на прибуток 2020. URL: <https://www.golovbukh.ua/article/7206-platnik-podatku-na-pributok-na-zagalnih-pdstavah>. 11. Черкашин В. Підтримка бізнесу: Україні варто було б взяти приклад з Польщі. URL: <https://ua.112.ua/mnenie/pidtrymka-biznesu-ukraini-varto-bulo-b-vziaty-priklad-z-polshchi-500570.html>.